

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
nuorisovaltuusto@pirha.fi
pirha.fi

Lausunto
13.3.2025

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston lausunto hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunnan mietinnöstä ”Kohti väkivallatonta Pirkanmaata”

Esipuhe

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto on kokouksessaan 13.3.2025 käsitellyt hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunnan mietintöä ”Kohti väkivallatonta Pirkanmaata” ja lausuu siitä seuraavaa:

Nuorisovaltuuston huomiot

Nuorisovaltuusto haluaa kiinnittää valiokunnan ansiokkaassa ja pitkässä mietinnössä huomiota erityisesti lasten ja nuorten väkivaltatilanteisiin. Kouluissa sekä sosiaalisessa mediassa esiintyvä väkivalta ja kiusaaminen ovat erittäin monialaisia ilmiöitä, eikä Pirkanmaan hyvinvointialue yksin pysty niihin tarttumaan.

Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta on päättänyt keskittyä kouluväkivallan osalta ainoastaan perusopetukseen, mutta nuorisovaltuusto haluaa huomauttaa, että usein perusopetuksessa ilmenevän väkivallan juurisyyt ilmenevät jo varhaiskasvatuksessa tai jopa aiemmin. Mietinnön toimenpide-ehdotusten toimeenpanossa on siis tehtävä laaja-alaisempaa yhteistyötä niin kuntien, seurakuntien kuin järjestöjen kanssa.

Kuten valiokuntakin ansiokkaasti toteaa, kouluväkivallan vähättely on merkittävä ongelma eikä sitä oteta usein tarpeeksi vakavasti. Valitettavasti tämä on johtanut monessa tapauksessa jopa väkivallan lisääntymiseen tai sen raaistumiseen. Nuorisovaltuusto vetoaa kouluihin, jotta voisimme saavuttaa yhteisen tavoittemme kouluväkivallan minimoisesta. On huolestuttava kehityssuunta, että kouluväkivaltaan syyllistyvät usein ne henkilöt, jotka ovat jo valmiiksi avun piirissä. Tämän vuoksi varhaisen puuttumisen merkitys kasvaa entisestään.

Sote-uudistuksen jälkeen kuntien lakisääteisenä tehtävänä on hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisen tukeminen, mikä kattaa myös oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden varmistaminen

sekä koulupäivän aikana että koulumatkalla. Sen vuoksi nuorisovaltuusto kokee, että päävastuu kouluväkivallan vastaisten toimien edistämisessä on koulutuksen järjestäjällä eli useimmissa tapauksissa kunnalla itsellään. Kunnat ovat epäonnistuneet tehtävässään, mikäli erityisesti opetushenkilöstöä ja muuta henkilökuntaa kohtaan tehdyt uhkaukset ja väkivallanteot ovat lisääntyneet.

On erittäin huolestuttavaa ja jopa moitittavaa, ettei Pirkanmaan hyvinvointialueella ole yhtenäistä tietokantaa tai tilastoa hyvinvointialueen alueen koulujen väkivaltatapauksista. Samoin on kiinnitettävä huomiota siihen, että vaikka kouluväkivaltatapausten määrässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, ovat ne silti raaistuneet, mikä on linjassa pahoinvoinnin kasaantumisen trendin kanssa. Nuorten hyvinvoinnin polarisoituminen näkyy selkeästi myös koulumaailmassa sekä -väkivaltatilastoissa, mutta kunnat ovat samanaikaisesti laiminlyöneet velvoitteensa puuttua väkivaltatapauksiin riittävän järeällä tavalla.

Nuorisovaltuusto korostaa, että lastensuojeluilmoitus olisi syytä tehdä aina, kun oppilas kohdistaa väkivaltaa toista oppilasta, henkilökunnan jäsentä tai muuta sivullista kohtaan. Sosiaaliviranomaisten sekä poliisin mukaan ottaminen väkivaltatapausten selvittämiseen on täysin välttämätöntä, mikäli haluamme aidosti puuttua tehokkaammin juurisyiden selvittämiseen sekä ennaltaehkäistä vastaavan toistumista. Hyvinvointialueen on syytä laatia kuntien kanssa yhtenäiset ja yksiselitteiset ohjeistukset siitä, että kaikista fyysistä väkivaltaa sisältävistä tapauksista ollaan heti yhteydessä poliisiin ja tehdään asianmukaiset lastensuojeluilmoitukset.

Sosiaalisen median käytön lisääntyminen näkyy myös lisääntyneenä nettikiusaamisena ja erilaisina väkivallan muotoina. Hyvinvointialueen tehtävänä on yhdessä poliisin kanssa puuttua mm. internetissä tapahtuvien identiteettivarkauksien, maalittamisen sekä vihapuheen kitkemisessä, mikäli se ulottuu myös koulumaailmaan. Kouluväkivaltatapauksiin liittyy usein myös somessa esiintyvää väkivaltaa tai se voi olla seuraus siitä.

Toisin kuin valiokunta mietinnössään toteaa, ei vastuu kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä voi olla yksin koululla vaan myös hyvinvointialue sekä muut viranomaiset ovat siitä vastuussa. Myös perheiden ja oppilaan huoltajien vastuuta ei voi liikaa korostaa. Jokaisella oppilaalla tai opiskelijalla ei ole tällä hetkellä elämässään aikuista, joka olisi kiinnostunut tämän menoista ja hyvinvoinnista. Tätä nuorisovaltuusto pitää erittäin huolestuttavana ja vakavana asiana.

Kuten valiokuntakin, myös nuorisovaltuusto korostaa erityisesti maahanmuuttajataustaisten ja maahanmuuttajaoppilaiden perheiden ottamista mukaan väkivallan ja kiusaamisen vastaiseen työhön. Usein muista maista Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajataustaisten perheiden ja koulujen yhteistyön välikäteen esimerkiksi kielimuurit voivat osoittautua haasteeksi. Myös lähtömaiden kulttuurisilla käsityksillä voi olla vaikutusta esimerkiksi siihen, kuinka maahanmuuttajataustaiset oppilaat kunnioittavat aikuisia sekä muita oppilaita. Nuorisovaltuusto huomauttaa, että hyvinvointialueen on suunnattava lisäresursseja erityisesti kielellisten oikeuksien turvaamiseen ja kielimuurien poistamiseen.

Valiokunta on ansiokkaasti nostanut mietinnössään esiin tärkeitä huomioita ja toiveita kouluväkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja sen kitkemiseksi, mutta nuorisovaltuusto on todella huolissaan siitä ja kyseenalaistaa sen, onko hyvinvointialueella valmiuksia ja tahtoa panostaa mietinnössä ilmeneviin esityksiin. Nuorisovaltuusto korostaa, etteivät toimet saa missään nimessä jäädä sanoiksi paperilla vaan päättäjien on sitouduttava turvaamaan myös riittävät resurssit aidon ongelman ratkaisemiseksi.

Nuorisovaltuusto tekee mietinnön pohjalta seuraavat konkreettiset esitykset:

- Hyvinvointialue velvoittaa yhdessä kuntien kanssa oppilaitoksia ottamaan käyttöön Ankkuri-mallin kouluväkivaltatapausten selvittämisessä.
- Hyvinvointialue kannustaa kuntia kohdentamaan resursseja kouluvalmentajien käyttöönottoon jokaisessa oppilaitoksessa.
- Hyvinvointialue sitoutuu ottamaan nuorisovaltuuston ja vammaisneuvoston edustajat mukaan kouluväkivaltatyöryhmän toimintaan sekä kuulemaan heidän mielipiteitään asian jatkotoimenpiteiden suhteen.
- Hyvinvointialue laatii yhtenäisen ohjeistuksen oppilaitoksille lastensuojeluilmoitusten tekemiseksi kaikissa fyysistä väkivaltaa sisältävissä väkivaltatapauksissa.
- Hyvinvointialue varmistaa lakisääteisten kuraattori- ja psykologipalveluiden saatavuuden psykososiaalisen tuen varmistamiseksi kouluväkivallan uhreille sekä tekijöille.

Lausunto on käsitelty ja hyväksytty nuorisovaltuuston kokouksessa 13.3.2025.

Nuorisovaltuuston puolesta,

Eemeli Tuominen

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston puheenjohtaja

Eetu Hukkanen

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston 1. varapuheenjohtaja